

Література

1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX століття. Київ: Генеза, 1996. 360 с.
2. Кісь О. Українки в горнилі модернізації. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2017. 312 с.
3. Онишко Л. Роль жінки в українському національно-визвольному русі середини XX століття. *Наукові записки НаУКМА. Історичні науки*. 2019. Т. 2. С. 47–53.
4. ОУН і УПА в 1940–1950-х роках: документи і матеріали / упоряд. В. В'ятрович. Київ: Інститут історії України НАН України, 2009. 544 с.
5. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ: Генеза, 1997. 380 с.

Старжець Володимир Іванович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, теорії держави і права та філософії ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Красовський Олег Володимирович,

вчитель інформатики Обарівського ліцею Городоцької сільської ради Рівненського району Рівненської області

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ СЕЛА ОБАРІВ ТА ПОХОДЖЕННЯ ЙОГО НАЗВИ

Історія села Обарів охоплює низку тисячоліть – від доісторичних стоянок пізнього палеоліту до сучасного села в складі Городоцької громади. Унікальність Обарова полягає в його багат шаровій спадщині: археологічні пам'ятки бронзової та залізної доби; середньовічні князівські маєтки і монастирські володіння; козаччина; бурхливі події XIX–XX століття.

На території поблизу сучасного села Обарів археологи виявили крем'яні знаряддя праці, що датуються близько 15 тис. років до н.е. Ці знахідки, зафіксовані у звіті 1965 р., свідчать про присутність перших мисливців-збирачів у районі сучасного Рівненського району [4].

Урочище «Під могилою», розташоване навпроти виходу дороги із села Городок на шосе Рівне–Луцьк, стало місцем знахідок значної кількості крем'яних відщепів і уламків ліпної кераміки цеглястого кольору з вигладженою поверхнею. Посуд виготовлений із глини з домішками товченого кременю і належить до комарівської культури (IV–III тис. до н.е.) [2]. Також у районі сучасного села Обарів, на правому березі річки Устя, археологи виявили фрагменти кераміки культури шнурової кераміки, датовані приблизно 2200–1800 роками до н.е. Згодом виявлено поселення Городоцько-здовбицької та Милоградської культур (III–II століття до н.е.) [5, с. 134].

X століттям визначаються досліджені господарські будівлі з нішоподібними печами, характерними для ранньослов'янського часу. Такі споруди досліджені Б. А. Прищепою та іншими археологами в 1989–1992 роках у Бармаках, Острозі та Обарові. Ці знахідки, вказують на розвиток побутової інфраструктури ранніх слов'янських громад. Поселення в урочищі «За садом» також продовжувало існувати, про що свідчать матеріали розкопок І. К. Свешнікова 1961 року. Отож, землі навколо сучасного Обарова здавна привертали увагу наших предків та активно заселялися, про що свідчать масові археологічні знахідки.

Перша писемна згадка про Обарів датована 9 липня 1463 року в акті розподілу майна князів Збараських. У документі зазначено: «Милістю Божою ми, князь Василь, князь Семен, князь Солтан Василевичі, отці і дідиці Збараські, визнаємо цим нашим листом... ділили ми свою отчину між собою перед паном Михаїлом Монтовтовичем, старостою луцьким» [1, с. 54]. Городок з присілками і селищами Бегень, Караєвичі, Добринь, Клементов і Обаров дісталися брату померлого – Семену Васильовичу Старшому-Несвицькому (помер 1479 року). В акті 1478 року є запис: «достался деверу моему... Городок, а к двору присілки і селища: Бегонь... Обаров» [3]. У цьому ж

акті Обарів згадується як село з панським двором для управління землями, садом і дорогою, обсадженою деревами, а також пагорбами, що «свідчать про старі могили». У дільчому листі також фігурують села Караєвичі, Тинне, Студеняківці та двори Двірець і Городок, що утворювали єдиний комплекс у нижній течії річки Устя.

В часи Великого князівства Литовського село деякий час належало Києво-Печерській лаврі. У другій половині XVIII ст. власником села був греко-католицький митрополит, але імператриця Катерина II, після захоплення цих земель, віддала Обарів російським поміщикам.

Щодо походження назви села Обарів є низка легенд і версій, кожна з яких заслуговує на увагу. І як часто буває в таких випадках, істина загубилася десь у глибині віків.

Як свідчать старожили, назва села пов'язана з торгівлею та перевезенням вантажів. Колись у місцевості, де була молочарня, на болоті стояла обора тобто загорода, де зупинялися купецькі валки чи ватаги, що переганяли худобу, а то й просто пастухи. Тут вони відпочивали, напували худобу, коней з джерел. Звідси саме слово «обора» трансформувалося у назву Обарів. За народними переказами Обарів колись називали Оборів чи Оборов, оскільки був заснований там, де були панські обори «загороди, загони для худоби».

Цікаву версію про назву села можна знайти у дослідженнях назв населених пунктів Волині, які провів науковець Ярослав Пура. Зокрема, він відшукав давнє слово «бара», що означає мокре, заболочене місце між горбами. Враховуючи особливості місцевого рельєфу – це слово цілком могло лягти в основу пізнішої назви села «Обарів».

Ще одна легенда свідчить про те, що село Обарів було гарне і мальовниче, а особливо ця краса була видна, коли цвіли садки, по яких бігали і щебетали малі діточки, і як писанки стояли невеличкі хатиночки, побілені та розмальовані. Люди в селі були тихими і привітними. Особливо своїм селом пишався місцевий дідич. Але одна біда була у цього поселення: село не мало назви, ніхто ніколи ніяк його не називав, але всі знали, що воно: «Отам за ровом».

В один із погожих днів пан приїхав зі своїм другом – паничем, щоб той погостював у нього, побачив його володіння. І як був здивований пан, коли його товаришеві сподобалося не село (не так привернуло його увагу), як рів, що пронизує місцевість в декількох місцях. Вражений глибиною рову, його страшною якоюсь силою, пан не бачивши села, вигукнув: «Оба, оце так рів!» Коли він поїхав, вражений і задоволений невідомо чим: чи то ровом, чи селом, то останнє і далі залишилось безіменне. І лише через деякий час село почали називати Обарів. Хто його так назвав – ніхто не знає, можливо, той пан, якому так до вподоби припав місцевий рів [3].

Кожну людину, перш за все, цікавить історія її малої батьківщини, міста чи села. Адже це природно, що нас завжди притягує до себе рідна сторона. Як загальнодержавні події вплинули на життя простих людей? Це і є найважливіше питання, відповідь на яке дасть нам змогу усвідомити головні уроки минулого. Отож, унікальність Обарова полягає в його багаточисельній історичній спадщині та низці цікавих легенд щодо походження його назви.

Література

1. Archiwum ks. Sanguszków, T. 1, с. 54–55.
2. Археологія та стародавня історія Рівненського району. URL: <https://www.zamky.com.ua/istoriya/arheologiya-ta-starodavnnya-istoriya-rivnenskogo-rajonu/>
3. Історія села Обарів. URL: <https://obariv-rada.rvadmin.gov.ua/history/>
4. Колекція документів Рівненського краєзнавчого музею. Фонд Р-115.
5. Прищепя Б. Ігор Кирилович Свешніков – дослідник середньовічних пам'яток Рівненщини. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею. Зб. наук. пр.* Вип. XIII. Ч.1. С. 134–139.